

Riksdagens protokoll

2012/13:49

Torsdagen den 20 december

Kl. 12.00 – 13.29

Protokoll
2012/13:49

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollet för den 14 december.

2 § Anmälan om återtaganden av plats i riksdagen

Förste vice talmannen meddelade

att *Marta Obminska* (M) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 januari 2013, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Gunnar Hedberg* (M),

att *Karin Granbom Ellison* (FP) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 januari 2013, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Mathias Sundin* (FP),

att *Gustav Fridolin* (MP) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 januari 2013, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Lotta Hedström* (MP),

att *Teres Lindberg* (S) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 januari 2013, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Sven Britton* (S),

att *Lars Hjälmered* (M) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 1 januari 2013, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Pontus Haag* (M) och

att *Mats Odell* (KD) skulle återta sin plats i riksdagen från och med den 2 januari 2013, varigenom uppdraget som ersättare skulle upphöra för *Maria Fälth* (KD).

3 § Fortsatt ledighet

Förste vice talmannen meddelade att *Mikael Sandström* (M) ansökt om fortsatt ledighet under tiden den 1 januari–30 juni 2013.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Sedat Dogru* (M) skulle tjänstgöra som ersättare för *Mikael Sandström*.

Förste vice talmannen meddelade att *Walburga Habsburg Douglas* (M) ansökt om fortsatt ledighet under tiden den 1 januari–31 januari 2013.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Nils Brown* (M) skulle fortsätta att tjänstgöra som ersättare för *Walburga Habsburg Douglas*.

4 § Ledighet

Förste vice talmannen meddelade att *Eliza Roszkowska Öberg* (M) ansökt om ledighet under tiden den 1 mars–31 maj 2013.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Anna Rheyneclaudes Kihlman* (M) skulle tjänstgöra som ersättare för *Eliza Roszkowska Öberg*.

Förste vice talmannen meddelade att *Julia Kronlid* (SD) ansökt om ledighet under tiden den 11 mars–24 september 2013.

Kammaren biföll denna ansökan.

Förste vice talmannen anmälde att *Anna Hagwall* (SD) skulle tjänstgöra som ersättare för *Julia Kronlid*.

5 § Avsägelse

Förste vice talmannen meddelade att *Erik Almqvist* (SD) avsagt sig uppdraget som suppleant i arbetsmarknadsutskottet.

Kammaren biföll denna avsägelse.

6 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden

Förste vice talmannen meddelade att Sverigedemokraternas riksdagsgrupp på grund av uppkommen vakans anmält *David Lång* som suppleant i EU-nämnden och att Moderata samlingspartiets riksdagsgrupp anmält *Nils Brown* som suppleant i EU-nämnden under *Walburga Habsburg Douglas* fortsatta ledighet.

Förste vice talmannen förklarade vald till

suppleant i EU-nämnden
David Lång (SD)

suppleant i EU-nämnden
Nils Brown (M)

7 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2012/13:FPM32 Kommissionens årliga tillväxtrapport *KOM(2012) 750* till finansutskottet

2012/13:FPM33 Könsfördelningen i bolagsstyrelser *KOM(2012) 614, KOM(2012) 615* till civilutskottet

8 § Hänvisning av ärenden till utskott

Föredrogs och hänvisades

Skrivelse

2012/13:54 till konstitutionsutskottet

EU-dokument

KOM(2012) 777 till finansutskottet

KOM(2012) 782 till finansutskottet

Åttaveckorsfristen för att avge ett motiverat yttrande skulle gå ut *den 13 februari 2013*.

9 § Svar på interpellation 2012/13:170 om utnyttjande av arbetskraftsinvandrare

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Josefin Brink har frågat mig om jag avser att vidta åtgärder för att förhindra exploatering av arbetskraftsinvandrare i Sverige. I sin interpellation anger Josefin Brink att restaurangchefer i Sverige har sålt arbetstillstånd till utländska medborgare.

Inledningsvis vill jag betona att det är Migrationsverket som fattar beslut om arbetstillstånd, inte arbetsgivaren. Det är därför felaktigt att tala om handel med arbetstillstånd när det i själva verket handlar om att en arbetsgivare har tagit betalt för att anställa någon. Sedan är det naturligtvis oacceptabelt att arbetsgivare gör på det här sättet. Enligt de uppgifter som jag har fått har detta anmälts till de rättsvårdande myndigheterna, och det är upp till dem att bedöma om det har begåtts något brott.

Regeringen har tillsammans med Miljöpartiet genomfört en reform som ger goda förutsättningar att tillgodose den svenska arbetsmarknadens behov av arbetskraft. Om Sverige ska stå sig väl i den internat-

ionella konkurrensen om arbetskraft behöver vi ett regelverk som gör det attraktivt att välja just Sverige. Reglerna för arbetskraftsinvandring skapar ett effektivt och flexibelt system för de arbetsgivare som är i behov av arbetskraft. Det är samtidigt oerhört viktigt att vi förhindrar missbruk av regelverket och utnyttjande av arbetstagare.

Migrationsverket arbetar aktivt med att motverka missbruk av reglerna och införde i januari skärpta kontroller i ärenden som gäller branscher där det visat sig förekomma missbruk. Kontrollerna innebär bland annat att arbetsgivaren ska visa att det finns ekonomiska förutsättningar att rekrytera en arbetskraftsinvandrare. Den arbetsgivare som tidigare rekryterat arbetskraftsinvandrare ska visa att man då har betalat ut löner och tecknat försäkringar.

I och med att Migrationsverket nu kräver in ytterligare uppgifter från arbetsgivare i utsatta branscher finns det också goda förutsättningar att upptäcka och utreda misstänkt missbruk och få fram korrekta uppgifter som kan läggas till grund för ett beslut. Enligt Migrationsverket har de skärpta kraven gett goda resultat.

Det har således vidtagits olika åtgärder för att förhindra att arbetskraftsinvandrare utnyttjas i Sverige, och regeringen kommer att fortsätta arbeta med den här frågan.

Då Josefin Brink, som framställt interpellationen, anmält att hon var förhindrad att närvara vid sammanträdet medgav förste vice talmannen att Jonas Sjöstedt i stället fick delta i överläggningen.

Anf. 2 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Jag tackar ministern för svaret.

Bakgrunden till denna debatt är det uppmärksammade fallet vid McDonalds. Enligt uppgifter i massmedier har chefer på företaget i praktiken sålt arbetserbjudanden till framför allt pakistanier, som alltså har fått betala för att få arbeta vid McDonalds i Sverige. Arbetserbjudandet är ju nyckeln till att få tillstånd att arbeta och vistas i Sverige.

Enligt uppgifter i massmedier rör det sig om kanske mer än 100 personer som har blivit en del av denna handel med arbetserbjudanden. Personer ska ha betalat så mycket som 150 000 kronor för att få arbeta vid McDonalds. De har alltså blivit satta i skuld direkt till cheferna och hamnat i ett fullständigt beroendeförhållande – så långt uppgifterna i medierna. Det är en form av skuldsättning och beroende som vi är vana vid att höra talas om från andra länder men inte från Sverige när det gäller människor som arbetar.

Man skulle kunna hoppas att det här är ett enskilt fall, men väldigt mycket tyder på att det inte är så. Det här är toppen på ett isberg. Det är så här det ser ut i delar av restaurangbranschen och också i andra branscher i dagens Sverige. Det är ett systematiskt missbruk av arbetskraftsinvandrare som är i beroendeställning på arbetsmarknaden.

Hotell- och Restaurangfacket i Stockholm har besökt en rad arbetsplatser. På nästan varje arbetsplats som man har besökt med arbetskraftsinvandrare har man upptäckt allvarliga missförhållanden. Det är för låga löner. Det är semesterersättningar som aldrig betalas ut. Det är arbetstider som vida överstiger de som ska gälla enligt svenska kollektivavtal. Det är personer som är inhysta hos sin arbetsgivare, ofta under väldigt

enkla förhållanden men till väldigt höga hyror. Det är de som har fått sina pass sina pass beslagtagna av arbetsgivaren. Det här är, ursäktat uttrycket, en sorts slavhandel. Det är människor som är fullständigt beroende av det här systemet.

En del sätter det här i system. Ett kafé med fyra anställda har erbjudit arbete till tolv personer, många fler än vad man har behov av. Det tyder på att det handlar om en organiserad handel när det gäller människors möjligheter att komma till Sverige och EU-området för att vistas och arbeta här.

Vem har ansvaret för det här? Ja, självklart är de personer som begår de här handlingarna ansvariga. Men det politiska ansvaret finns hos Tobias Billström, det finns hos regeringen och det finns dess värre också hos Miljöpartiet som har varit med och träffat denna överenskommelse. Ni har skapat ett system för arbetskraftsinvandring där all makt ligger hos arbetsgivaren och nästan ingen makt hos löntagaren. Det är detta system byggt för exploatering som samvetslösa arbetsgivare nu utnyttjar så hänsynslöst på svensk arbetsmarknad.

Det ska påtalas att detta gäller framför allt vissa branscher. Andra delar av arbetskraftsinvandringen fungerar väl. När det gäller till exempel dataspecialister som kommer till Sverige finns det väldigt få tecken på att det förhåller sig så här. Men i många branscher handlar det om okvalificerade låglönearbeten, som städare, restaurangbiträden och diskare, där det är uppenbart att den enda orsaken till att man tar hit någon är att man kan behandla den personen sämre och ge en sämre lön. Så ser det system ut som regeringen har skapat.

Så här måste det inte vara. Man kan ge bindande erbjudanden som följs upp, som att människor får den lön som de har utlovats. Det är fullt möjligt att göra. Skattemyndigheten bör följa upp i varje enskilt fall att skatt betalas. Man kan skydda de som klagat över att ha behandlats orättvist så att de inte utvisas ur landet. Man kan ge mer kännbara sanktioner till företagen. Och man ska naturligtvis inte ge tillstånd om det finns gott om arbetssökande i Sverige.

Allt det här kan vi göra om vi värnar en sjyst arbetsmarknad. Dess värre verkar regeringen inte vara beredd att göra något av detta.

Anf. 3 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Jag gillar inte alls att ge Aftonbladets ledarsida rätt, men på en punkt måste jag faktiskt göra det. Man hävdar att det har skett en förskjutning av diskursen i samhället, att vi pratar mer om invandring som ett problem per definition medan det i själva verket är fråga om en massa andra problem. Till exempel talar man om utanförskapet som ett integrationsproblem när det i själva verket är ett arbetsmarknadsproblem, och det finns flera sådana exempel.

I dag interpelleras migrationsministern i en fråga om kriminalitet. Det bör rimligtvis vara justitieministern som ska hantera den frågan. Det är kriminalitet oavsett om det drabbar en invandrad eller en svenskfödd.

Arbetskraftsinvandringsreformen är relativt ny, och alla nya system har en inkörningsperiod.

Jag tror att facket har en stor roll att spela här. Jag träffade TCO för ett par veckor sedan som berättade att man erbjuder något som kallas gästmedlemskap till dem som är i Sverige och arbetar. De får betala 200

kronor för ett medlemskap i facket och kan sedan koppla på egna försäkringar. Här har facket som sagt en stor roll att spela, och jag hoppas att man kommer att axla detta ansvar.

Migration är fullständigt naturligt. Det har förekommit i alla tider. Det är gränserna som är onaturliga. Om två människor kommer överens om att göra ett arbete tillsammans ska inte gränserna hindra det.

Arbetskraftsinvandringsreformen är fantastisk. Det är en stor rättvisereform och något som kan ge en vitamininjektion till ekonomin inte bara i Sverige utan i de länder som folk kommer ifrån och till handeln mellan dessa länder.

Anf. 4 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Den svenska reformen för arbetskraftsinvandring har gett tredjelandsmedborgare oavsett utbildningsnivå och yrke möjlighet att komma till Sverige för att arbeta med stöd av ett regelverk som ställer tydliga krav på deras anställningsvillkor. Det är viktigt att understryka. Hade det inte sett ut på det viset i lagstiftningen hade vi naturligtvis haft ett problem att diskutera.

Precis som Johan Hedin understryker bör vi titta på varför reformen har genomförts. Jo, det är för att vi värnar möjligheten för människor att komma till Sverige. Vi vet att det under de kommande åren är angeläget för den svenska arbetsmarknaden att få hit människor på villkor som är bra och att få hit dem över huvud taget.

Att gå tillbaka till den gamla modellen, som ett antal partier i oppositionen förespråkar, skulle innebära ett återinförande av arbetsmarknadsprövning. Det är slående att dessa partier befinner sig på väldigt olika delar av skalan i övrigt, men när det gäller arbetsmarknadsprövning kan man alltså hitta både sverigedemokrater, socialdemokrater och vänsterpartister i en och samma bunt. Varför det är så kan man diskutera, men det är intressant att de alla tror på den här föråldrade modellen.

När vi 2008 återgick till en modell med mer öppen arbetskraftsinvandring efter närmare 40 år av ett slutet system där otroligt få människor hade möjlighet att komma till Sverige var det, precis som Johan Hedin uttryckte det, en frihetsrevolution. Det syftade givetvis också till att skapa bra och vettiga villkor.

Jag tycker att vi har lyckats med det och är på väg i rätt riktning. Det finns dock fortfarande saker som behöver göras för att vi ska komma vidare, vilket är viktigt och angeläget. Det kan handla om att ge ännu tydligare instruktioner till Migrationsverket om att arbeta med dessa frågor på ett systematiskt och organiserat sätt. Det handlar framför allt om att följa upp de uppdrag som verket redan har fått för att tillgodose de behov vi har.

Vi ska inte tillbaka till den modell som vi hade före 2008 med en arbetsmarknadsprövning där staten beslutat och bestämt hur många människor som får komma och där fackföreningarna har en vetorätt för antalet människor. Det är regeringen motståndare till, och vi kommer inte att gå åt det hållet.

Anf. 5 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Vänsterpartiet är inte motståndare till arbetskraftsinvandring. Vi är motståndare till att man hänsynslöst exploaterar människor

med dåliga arbetsvillkor. Det är två helt olika saker. Vi menar att oavsett var man är född ska man behandlas lika på arbetsmarknaden. Så sker inte i dag.

Den politik som regeringen öppnat för har aktivt skapat den här råa exploateringen av fattiga, utsatta människor. Det är det vi vänder oss mot.

Ministern pekar på att man har skärpt reglerna. I McDonaldsfallet har det ingen betydelse över huvud taget. Ministern kan rimligen inte påstå att denna form av systematiskt utnyttjade har påverkat det minsta av att man skärper reglerna om företagen har en god ekonomi. Efter alla sänkningar av restaurangmoms och arbetsgivaravgifter kan ministern vara helt lugn med att McDonalds har gott om pengar.

Vart leder detta oss? Vilket samhälle leder det oss till? Jo, det leder till ett samhälle där det är okej att exploatera människor, där det är okej att man jobbar 60–70 timmar i ett restaurangkök för en lön på 30–40 kronor i timmen för att man är rädd, inte vågar gå till facket och är beroende och skuldsatt. Det har er politik lett till.

Det leder till att man ställer löntagare från olika länder mot varandra. Det är en farlig situation på svensk arbetsmarknad och i svenskt samhälle i dag.

Det leder till att seriösa, bra arbetsgivare som sköter sig, betalar skatt, har kollektivavtal och betalar semesterersättning råkar ut för en illojal konkurrens från dem som utnyttjar detta maximalt.

Det leder till att människor inte vågar organisera sig fackligt och inte vågar säga ifrån.

Detta är dess värre en del av ett mönster där man använder bemanningsföretag och visstidsanställningar, tillåter fusk med F-skattsedlar och har lönedumpning på stora delar av den svenska arbetsmarknaden: bland lastbilschaufförer, inom skogsplantering, i restaurangbransch och byggbransch. Man skapar en sorts laglös låglönemarknad som pressar lönerna nedåt på svensk arbetsmarknad och som på så vis drabbar alla löntagare. Därför är detta så förödande.

Jag har inget att säga om någon kommer hit och arbetar och har sjysta villkor, får kollektivavtal, kan organisera sig fackligt och inte behandlas sämre än någon annan. Här är dock själva modellen, själva syftet med att utnyttja detta, att dumpa villkoren och att utnyttja människor.

Jag menar att vi ska vara ett bättre land än så. Vi ska vara ett land där den som kommer hit och arbetar känner: Här behandlas jag väl. Här fick jag lära mig att man kan organisera sig fackligt. Här exploaterar man inte mig.

I dag är det inte så. Det är regeringens ansvar att det har blivit så, och det är regeringens ansvar att rätta till det.

Varför kan ni inte se till att det erbjudande om arbete som ges blir bindande? Det är mycket enkelt. Lönen ska gälla. Det ska vara ett golv men inte ett tak.

Varför kan ni inte se till att Skatteverket följer upp varje fall så det inte begås skattebrott? Det är väl rimligt att se till att ingen begår skattebrott i det här landet.

Varför kan ni inte se till att den som slår larm när något olagligt gjorts inte utvisas ur landet? Vi kan inte begära att en människa som är satt i

Prot. 2012/13:49
20 december

*Svar på
interpellationer*

skuld och som har dålig ekonomi ska slå larm när effekten blir att arbetsgivaren klarar sig medan löntagaren utvisas ur landet?

Varför kan ni inte ha mer kännbara sanktioner mot de arbetsgivare som inte sköter sig?

Varför är det inte rimligt att pröva om det behövs arbetskraft på detta område i Sverige? Om det inte gör det är motivet att anställa en person rimligen något annat än att man behöver en anställd, nämligen att man kan utnyttja denna person mer än andra – och det är inte ett godtagbart motiv.

Anf. 6 JOHAN HEDIN (C):

Fru talman! Jag fascineras av vissa debattörers förmåga att se Sveriges gränser som så givna att man inte blickar utanför dem. Dessa människor finns och söker sig till Sverige för att de tror att de kan få en bättre framtid här för sig och sin familj. Att fatta det beslutet åt dem är orättvist. Man måste få avgöra det själv. Självklart ska ingen utnyttjas, och självklart ska tydliga villkor gälla. Avtal som har ingåtts ska hållas. Pacta sunt servanda, som det heter på ren svenska.

Före 1860 var vi inte fria att resa inom landet. Man hade passtväng för inrikes resor. Jag tror att man om 150 år kommer att tycka att det var märkligt att vi i dag inte kunde bosätta oss var vi ville i världen och söka jobb var vi ville. Människor måste själva få fatta beslut som påverkar deras liv. De har alla möjligheter. Det är gränserna och vi politiker som stoppar dem.

Anf. 7 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Det är naturligtvis viktigt att vi förhindrar att regelverket missbrukas och att människor utnyttjas på den svenska arbetsmarknaden. Det är jag och Jonas Sjöstedt helt eniga om.

Som jag angav i mitt svar arbetar Migrationsverket mycket aktivt med detta. Det är ett viktigt arbete som kommer att fortsätta. Det är främst Migrationsverket som står för åtgärderna genom sin tillämpning av regelverket. Det gäller särskilt insatser som riktar sig mot branscher där det har visat sig förekomma problem eller missbruk. Företag inom bland annat hotell- och restaurangbranschen ska nu visa att de kan garantera lön för den som söker arbetstillstånd. Arbetsgivaren ska alltså visa att det finns ekonomiska förutsättningar för att rekrytera en arbetskraftsinvandrare. Företag som tidigare har anställt arbetskraftsinvandrare ska dessutom visa att de har betalat ut löner och tecknat försäkringar. Enligt Migrationsverket har de skärpta kontrollerna haft avsedd effekt, bland annat genom att minska antalet oseriösa ansökningar – precis det som Jonas Sjöstedt efterlyste.

En annan punkt som Jonas Sjöstedt tog upp tycker jag är mer betänklig. Arbetstagare och arbetsgivare i Sverige förfogar över sina egna avtal. De är fria att när som helst omförhandla anställningsvillkoren inom ramen för den svenska arbetsmarknadsmodellen som vi alla värnar om. Mot den bakgrunden ställer jag mig frågande till på vilket sätt ett anställningsavtal, till skillnad mot ett erbjudande, i ett ärende om arbetstillstånd skulle skydda arbetstagare från oseriösa arbetsgivare.

Om Jonas Sjöstedt menar att tredjelandsmedborgare som kommer till Sverige för att arbeta ska ingå anställningsavtal som är bindande i den

bemärkelsen att avtalet inte kan omförhandlas måste man fråga sig om det är rätt väg. Jag tycker inte det. Det skulle innebära en stor förändring av den svenska modellen. Jag anser att oseriösa arbetsgivares missbruk av regelverket måste motverkas på annat sätt än genom en så genomgripande förändring av den avtalsfrihet som råder på den svenska arbetsmarknaden.

Prot. 2012/13:49
20 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 8 JONAS SJÖSTEDT (V):

Fru talman! Ministern började med att säga att vi är eniga. Det är vi inte; vi är helt oeniga i den här frågan.

Jag menar att det finns en rad uppenbara saker som man måste göra för att komma till rätta med detta och få en sund, väl fungerande arbetskraftsinvandring där människor inte exploateras och utnyttjas. Jag har lämnat en lista på förslag som vi har lagt fram. Regeringen är ovillig att genomföra dem.

Den punkt som ministern återkommer till är att ett företag ska kunna garantera lön. Det är klart att McDonalds kan garantera lön, men det hindrade inte att regelverket exploaterades av chefen för McDonalds så att hundratal personer blev skuldsatta. I den meningen är det ett slag i luften.

Nu på morgonen har jag varit i kontakt med fackligt aktiva på Hotell- och Restaurangfacket. De säger att de inte märker någon skillnad. Det har inte blivit bättre. Exploateringen fortsätter. Därför krävs det mer.

Om man ger någon ett erbjudande om arbete ska man ingå ett juridiskt bindande avtal om lönen som då inte kan bli lägre. Det är en maktrelation där arbetsgivaren har en enorm makt över en person som kan tvingas lämna landet och naturligtvis kan utpressa denne om man inte har den juridiska garantin. Jag menar att regeringens argument på det här området inte håller.

Jag är förvånad över kylan inför alla de här tragiska människoödena, alla som utnyttjas och exploateras, alla som drömde om att bygga ett bättre liv men bara fann hårt arbete och nästan ingen betalning alls. Ni kan göra något. Ni kan hjälpa de här människorna. Ni kan visa anständighet på den svenska arbetsmarknaden, men ni väljer att inte göra det.

För det krävs en ny regering. Det krävs att vi får en ny politisk majoritet.

Jag har respekt för Johan Hedins ståndpunkt om helt öppna gränser. I den bästa av världar skulle det fungera, men den här världen är en ganska hård värld där människor exploateras och utnyttjas. Det är vår skyldighet som politiskt ansvariga att sätta stopp för det.

Anf. 9 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M):

Fru talman! Jag tycker att jag flera gånger i debatten har understrukt att det är oacceptabelt att enskilda arbetsgivare inte följer de lagar och regler som gäller och som utnyttjar arbetstagare.

Eftersom Jonas Sjöstedt tog upp det vill jag poängtera att Hotell- och Restaurangfackets undersökning bara har granskat arbetsgivare som har rekryterat arbetskraftsinvandrare. Därför framgår det inte av undersökningen i vilken mån de problem som har framkommit vid granskningen förekommer inom hotell- och restaurangbranschen generellt. Jag tror att det tyvärr är ganska frekvent. Det är ett av problemen med den här dis-

kussionen. Nästan alla som har berörts av detta på de berörda arbetsplatserna har arbetat för sämre villkor. Det gäller inte alls enbart arbetstagare från länder utanför EU.

Regeringen har hela tiden varit tydlig med att villkoren ska vara desamma oavsett varifrån i världen en arbetstagare kommer. De främsta åtgärderna för att motverka det missbruk av systemet som Jonas Sjöstedt lyfter fram sker hos Migrationsverket i samband med deras prövning. Mitt intryck är att Migrationsverket arbetar mycket aktivt för att motverka missbruk genom att göra kontroller i samband med att en ansökan kommer in. Det är viktigt att arbetstillstånd beviljas på riktig grund. Regeringens prioritering är att fortsätta att bedriva en väl fungerande arbetskraftsinvandringspolitik. Vi har inga planer på att ändra på den. Det är viktigt att understryka att om man upptäcker missbruk ska det naturligtvis bekämpas. Det är också en del av den politik som regeringen för. Ingen ska sväva i tvivelsmål om det.

Överläggningen var härmed avslutad.

10 § Svar på interpellationerna 2012/13:157 och 168 om ägarstyrning av företag med statligt ägande

Anf. 10 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Kent Persson har frågat mig om jag avser att ta något initiativ för att komma till rätta med två omständigheter inom Svensk Exportkredit (SEK) om vilka tidningen Dagens Industri rapporterade den 23 november. De påtalade omständigheterna avser dels potentiella intressekonflikter inom bolagets riskkontroll, dels ersättningar i form av löner och pensioner för bolagets vd och den operative chefen. Jennie Nilsson har frågat mig om jag kommer att vidta några åtgärder för att säkerställa en professionell ägarstyrning för företag med statligt ägande och för att säkerställa att de statliga företagen kommer att följa de riktlinjer som är beslutade av riksdag och regering framöver.

Frågan om huruvida det förekommer intressekonflikter angående det faktum att riskkontrollchefen är gift med den konsult som är dömd för skatteplanering, är ytterst en fråga för bolaget att hantera.

Sedan dessa uppgifter blev kända har SEK:s ledning och styrelse agerat. SEK har engagerat en oberoende part för att genomföra en granskning av ärendet, vilket SEK tillkännagav i ett pressmeddelande den 27 november. Vidare har SEK avslutat det avtal och uppdrag som funnits med konsulten, medan riskkontrollchefen under tiden som den oberoende granskningen pågår är tjänstledig. Det är min uppfattning att styrelse och ledning har agerat snabbt och grundligt när dessa omständigheter uppdagades. Jag utgår dock från att bolaget, i och med den uppkomna situationen, ser över sina rutiner vid anställning av ledande befattningshavare och processer för att säkerställa god affärsetik i bolaget.

Vad gäller ersättningar i form av lön och pensioner till vd och övriga med ledande befattning har bolaget att följa riktlinjer för ersättningsprinciper i statens ägarpolicy. Dessa fastslår att pensionsförmåner ska vara avgiftsbestämda samt att avgiften inte bör överstiga 30 procent av den fasta lönen. De nuvarande pensionsavtalen, vilka ersätter tidigare för-

månsbestämda avtal, uppfyller dessa riktlinjer. Att pensionsförmånerna ska vara avgiftsbestämda är något som är bra för bolagen då det ökar förutsägbarheten och minskar riskerna kopplade till bolagets kostnader för pensioner. Jag avser inte att agera vidare i saken.

Även Jennie Nilssons frågor om ägarstyrning i allmänhet har aktualiserats av de medieuppgifter som framkommit angående potentiella intressekonflikter inom riskkontrollen i SEK.

Regeringen förvaltar bolagen med statligt ägande på uppdrag av riksdagen, och ytterst är det svenska folket som gemensamt äger dessa företag. Staten har därför ett stort ansvar att vara en aktiv, professionell och ansvarsfull ägare.

Styrningen av de statligt ägda bolagen sker i första hand med stöd av statens ägarpolicy. Utöver ägarpolicyn utövas bolagsstyrningen genom en kontinuerlig dialog mellan å ena sidan Regeringskansliets förvaltningsorganisation och den politiska ledningen och å andra sidan styrelseordförandena och bolagen.

De statligt ägda bolagen ska agera föredömligt. Regeringen ställer höga krav på bolagen och har i år ökat ambitionen ytterligare genom att ställa krav på bolagen att fastställa mål inom området Hållbart företagande samt strategier för att nå dessa mål. En annan lika viktig del i styrningen är arbetet med ekonomiska mål. Processer och metodik för att fastställa och följa upp de ekonomiska målen för bolagen har under 2011 vidareutvecklats. Målen följs regelbundet upp och utvärderas i dialog med respektive styrelseordförande. Regeringen ser dessutom kontinuerligt över hur bolagsstyrningen och förvaltningsmodellen kan utvecklas.

Jag har förtroende för nuvarande förvaltningsorganisation och känner mig trygg i de styrdokument som finns i dag.

Anf. 11 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för svaret på min interpellation. Det har varit några interpellationsdebatter här i kammaren angående statens ägarstyrning, inte minst när det gäller Telia Sonera och SAS. Jag vet att statsrådet har varit flitigt i elden i dessa frågor om ägarstyrning.

Min interpellation har sin bakgrund i uppgifter i Dagens Industri i november. Det handlar om Svensk Exportkredit där det uppdagades att riskkontrollchefen hade anlitat sin hustrus konsultbolag i en affärsverksamhet. Det visade sig att det inte var bara ett bolag utan två bolag. Dessutom är riskkontrollchefen firmatecknare för ett av dem. Det finns alltså en klar och tydlig intressekonflikt här.

Svensk Exportkredit anlitar ungefär 100 konsultbolag. Det är vad man tror. Enligt de uppgifter som jag har fått fram vet man inte exakt. Det känns lite oroväckande.

Min uppgift som vänsterpartist är att granska regeringen och regeringens handhavande av de statliga bolagen i detta fall.

Regeringen har till uppgift att följa styrelsens arbete och hur styrelsen följer de riktlinjer som regeringen har satt upp och som riksdagen har beslutat om.

När det gäller frågorna om pensioner och löner som jag tar upp i interpellationen visar det sig att två av de högsta cheferna har fått ut 27 miljoner, inklusive någon form av kompensation för pension, de senaste

Prot. 2012/13:49
20 december

*Svar på
interpellationer*

två åren. Det är såvitt jag förstår betydligt mer än enligt de riktlinjer som regeringen har satt upp.

Jag har mycket svårt att förstå hur statsrådet kan vara nöjd med deras agerande i denna fråga. Jag kan förstå och acceptera att man ska följa den utredning som sker om det föreligger någon intressekonflikt. Det är rimligt att man gör det. Men när det gäller de övriga 100 konsultbolagen som finns undrar jag vilken kontroll statsrådet har över att arbetet sker på ett sätt som uppfyller de riktlinjer som regeringen har satt upp när det gäller ägarstyrning. Det handlar inte bara om löner och avtal, utan det handlar lika mycket om att man följer riktlinjerna för politik för global utveckling som riksdagen har fastställt i denna del.

Enligt uppgifter från bland annat Diakonia och Amnesty har Svensk Exportkredit varit med och beviljat krediter till betydande belopp till svenska företag som gör affärer med diktaturer. Är det att följa de riktlinjer som regeringen har satt upp, och vad ämnar statsrådet göra för att förbättra denna granskning och styrning av Svensk Exportkredit?

Anf. 12 JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag börjar med att tacka statsrådet för svaret, även om det är ett undanglidande svar som egentligen inte ger svar på de frågor som ställs i interpellationerna.

Statsrådet konstaterar i sitt svar att regeringen har att förvalta bolagen med statligt ägande på uppdrag av riksdagen och att det ytterst är svenska folket som gemensamt äger dessa företag. Han anger också att staten har ett stort ansvar att vara en aktiv, professionell och ansvarsfull ägare. Han hänvisar till att styrningen av de statliga bolagen i första hand sker via statens ägarpolicy och genom dialog mellan å ena sidan Regeringskansliets förvaltningsorganisation och den politiska ledningen och å andra sidan styrelsens ordförande och bolagen.

Detta låter bra och är givetvis en helt korrekt beskrivning av formalia som de flesta säkert kan ställa sig bakom. Men det säger ingenting om regeringens och statsrådets ansvar när verkligheten visar sig vara en annan.

Min interpellation är ställd mot bakgrund av att bilden av en aktiv, professionell och ansvarsfull ägarstyrning alltmer spricker.

De statligt ägda bolagen representerar stora värden som ägs av svenska folket. Det ställer stora krav på en långsiktig och professionell förvaltning från regeringens sida.

Den senaste tidens medieuppgifter om hur de statliga bolagen brister i att leva upp till de riktlinjer och policybeslut som fattas både av riksdag och av regering föranleder frågan om regeringen förmår att hantera och styra de statliga bolagen på ett tillfredsställande sätt.

Min bild är tyvärr att regeringen under större delen av mandatperioden har ägnat sig mer åt krishantering än åt att styra våra gemensamt ägda bolag på ett professionellt sätt. SBAB, Svensk Exportkredit och Telia Sonera är alla exempel på att styrningskedjan på olika sätt har brustit och att regeringen underskattar det ansvar som krävs för att sköta det statliga ägandet.

Jag hoppas att min bild inte stämmer och att min oro är ogrundad men också att statsrådet tar till sig detta och inser att det inte är bara jag

som har denna bild och denna oro och att detta i sig riskerar att allvarligt skada förtroendet för viktiga och samhällsnyttiga verksamheter.

Jag önskar att statsrådet tar tillfället i akt och använder resten av debatttiden till att redogöra för sin syn såväl på ägarstyrningen i stort som på de exempel som har föranlett debatten. Jag vill veta hur statsrådet ser på medieuppgifterna om avancerad skatteplanering och oklarheter kring förhållandena mellan inhyrda konsultbolag och Svensk Exportkredit. Det duger inte att bara hänvisa till att det är en fråga för bolaget.

Detta är tyvärr inte en isolerad händelse. Problemet är inte avsaknaden av riktlinjer och policybeslut utan efterlevnaden av dem. Detta är något som ytterst faller tillbaka på regeringen. Jag vill därför veta vilka åtgärder statsrådet tänker vidta för att säkerställa en professionell ägarstyrning, och hur man agerar för att säkerställa att riktlinjer och beslut fattade av riksdag och regering faktiskt efterföljs framöver.

Anf. 13 STAFFAN ANGER (M):

Fru talman! Svensk Exportkredits uppdrag är att säkerställa tillgång till finansiella lösningar för svensk exportnäring. Företaget ägs numera, som ni vet, till hundra procent av svenska staten. Företaget är expert på finansfrågor för svenska företag i en globaliserad värld med affärer i över 100 länder runt om i världen.

SEK, som företaget kallas, kan erbjuda mycket konkurrenskraftiga villkor då man ägs av staten och har en stabil ägare med en stark balansräkning. SEK kan erbjuda svenska företag konkurrenskraftig direktfinansiering och slutkundsfinansiering. Man arbetar nära Exportkreditnämnden som erbjuder garantier för olika typer av risker i exportaffärer. Garanterna fungerar som en försäkring. EKN arbetar på ett mycket förtjänstfullt sätt med riskgarantier i olika kulturer i de flesta av världens länder.

SEK kan låna upp kapital till bra villkor på världens kapitalmarknader. Man har lång erfarenhet av olika marknader och känner väl till de kulturer som finns på världsmarknaden och som inte alltid är så lätta att hantera.

Fru talman! SEK arbetar inom socialt ansvarstagande – corporate social responsibility, eller CSR. Detta täcker bland annat frågor som rör miljöansvar, korruption, arbetsvillkor och mänskliga rättigheter. SEK står även bakom FN:s Global Compact – tio principer gällande företags ansvar. SEK genomför också en miljögranskning vid exportprojekt där risk för negativ miljöpåverkan kan föreligga. Det är lite grann ett svar till Kent Persson.

Vad gäller eventuella mutor i affärer kräver SEK ett intyg från alla sökande om att mutor inte förekommer i den transaktion som avses.

Fru talman! Finansmarknaden uppvisar i många fall mycket stor turbulens – tro mig, jag har jobbat där i 30 år – där till och med svenska storbanker inte klarar av en exportfinansiering. Ett mycket bra exempel var den ekonomiska krisen i slutet av år 2008 och början av 2009, då Svensk Exportkredit med uppbackning av Exportkreditnämnden snabbt löste många stora affärer som höll på att inte avslutas eftersom bankerna ej kunde ställa upp och finansiera dem. Det var affärer med företag som Ericsson, ABB med flera som exportörer som inte kunde lösa sin exportfinansiering.

Prot. 2012/13:49
20 december

Svar på
interpellationer

Det var en storartad och snabb insats som räddade många arbeten i Sverige – säkerligen över 10 000. Det var verkligen mycket starkt gjort av SEK och Exportkreditnämnden. Aktiebolaget Svensk Exportkredit gör en mycket värdefull insats för Sverige, det svenska näringslivet och de svenska medborgarna och kommer även i fortsättningen i denna globaliserade och mycket turbulenta värld att vara en mycket viktig bank för våra stora och små företag som exporterar och vill exportera.

Anf. 14 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Jag ska börja med att tacka Kent Persson och Jennie Nilsson för två väldigt viktiga interpellationer i en fråga där det är viktigt att eventuellt reda ut vissa problem man inte kände till tidigare samt diskutera i allmänhet. Det är viktiga frågor, och jag är glad att få prata om detta.

Jag vill också tacka Jennie Nilsson speciellt för ett gott samarbete i SAS-frågan där vi med gemensamma tag kunde hjälpa företaget på fötter igen efter en väldigt turbulent situation.

Vad gäller SEK är det praktiskt sett helt förfärligt att det har uppdragats att riskkontrollchefen är i en jävsituation på grund av att hans fru har detta bolag och så vidare. "Förfärligt" är det enda ord man kan tänka på. Dock hade vi när det väl uppdragades förstås en dialog med styrelsens ordförande, som jag tycker agerade på ett väldigt kraftfullt och bra sätt och såg till att det blev en extern utredning som vad jag förstår är klar i dagarna och ska reda ut frågan på ett bra sätt.

Under den tiden har man förstås upphört relationerna med riskkontrollchefens frus bolag, och man har också gett riskkontrollchefen en timeout så att han inte arbetar i bolaget tills utredningen är klar. Jag tycker alltså att bolaget har skött detta på ett bra sätt. Vår uppgift i just denna fråga har varit att kontrollera att bolaget gör detta och tar ansvar på ett bra sätt, och min bedömning är att styrelsens ordförande har tagit på sig detta ansvar helt som man kan förvänta sig och gjort en kraftfull markering, både gentemot bolaget och genom att tillsätta utredningen.

Om jag börjar ägna mig åt Kent Perssons fråga: Vad gäller ersättningarna till ledande befattningshavare inom SEK är de höga. Jag tycker att de är mycket höga. Det står i våra riktlinjer att de icke ska vara löneledande i den bransch där man arbetar, och till skillnad från tidigare år och tidigare regeringar har vi skrivit att lönerna bör karakteriseras av måttfullhet. Jag står för bägge till hundra procent.

Nu har dessa personer jobbat länge i bolaget, och det kanske är en förklaring till att de en gång i tiden kom in på så höga löner som de de facto har. Sedan har bolaget exakt och enligt alla konstens regler redovisat de extra ersättningarna till pensioner under flera år, så det är ingenting som kommer upp nu. Det som kommer upp nu är i stället att Dagens Industri kopplade ihop detta med riskkontrollchefens problem för att göra en artikel ännu roligare. Detta har dock bolaget redovisat i flera år i sina årsredovisningar, precis som man ska göra.

Detta har sin grund i att man tidigare hade ett system med avgiftsberäknade pensioner och nu har premiebaserade pensioner. Jag tycker att det är bra att man gör övergången, men då sker en kompensation om man inte de facto ska sänka lönerna i bolaget. Jag tycker att det är fel att vi från politikernas eller regeringens horisont ska ägna oss åt aktiv lönepoli-

tik i bolaget. Det rimliga är att bolaget sköter detta själva givet de instruktioner man har.

Mitt intryck är dock att det är mycket höga löner. När man i dag tecknar avtal för sådana här typer av personer kommer de förmodligen att ligga på lägre nivåer; man ska som sagt uppfylla regelkravet om icke-löneledande och måttfullhet.

Anf. 15 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Jag tackar statsrådet men vänder mig först till Staffan Anger.

Jag delar Staffan Angers uppfattning om att Svensk Exportkredit har en väldigt viktig roll för att stötta svenska exportföretag internationellt. Om detta råder det ingen tveksamhet. Däremot ska de också uppfylla de krav och beslut som har fattats här i riksdagen samt de internationella överenskommelser vi har tecknat, och det går faktiskt att ifrågasätta delar av detta. Enligt Diakonia och Amnesty International går 24 miljarder att härleda till insatser eller export med stöd av Svensk Exportkredit till ”grova diktaturer”, som de säger. Det är i sådana fall väldigt uppseendeväckande.

Jag vänder mig sedan till statsrådet angående intressekonflikten och huruvida detta har hanterats bra eller inte. Det är hanterat, och det ska rulla på nu. En utredning är tillsatt, och även Finansinspektionen ska granska det hela. Det är dock inte första gången detta uppdagas – Riksrevisionen riktade kraftig kritik mot Svensk Exportkredit för ett par år sedan, där man också gick in på den dåliga styrningen och de affärer som bedrevs. De var ganska vidlyftiga och inte kopplade direkt till det uppdrag man hade.

Frågan är: Vilken roll har man egentligen som styrelseordförande när affärer görs upp och när man tar in konsulter? Detta skulle inte kunna förekomma i en kommun; det skulle bli avgång direkt. Det har visat sig bli fallet i vissa kommuner där man har haft anställda som via egna, bröders eller familjers företag har fått uppdrag. Det är faktiskt att likna vid detta.

Då måste kritiken från mig som riksdagsledamot givetvis riktas mot regeringen, och regeringen bör agera gentemot styrelsen. Det är den ordning som behöver vara. Jag tycker att det är uppseendeväckande att man inte har kunskap om hur saker och ting förhåller sig i en så viktig verksamhet som Aktiebolaget Svensk Exportkredit. Det är möjligt att man behöver ha en grundkurs i etik och moral innan man får en tjänst inom de statliga bolagen.

När det gäller ersättningarna – ja, de är mycket höga. De är utmanande höga om man ser till vad som har hänt på svensk arbetsmarknad tidigare. Det blir också uppseendeväckande när det är ett statligt företag som har denna typ av ersättningar. Vad jag förstår, om jag uppfattar detta rätt, fanns det ett stopp. Svensk Exportkredit hade också infört att intjänade bonusar inte skulle betalas ut, vilket man gjorde före 2008. Det blev dock en ny styrelse, och den nya styrelsen gjorde en omtolkning och betalade ut dem 2009. Det var sammanlagt 5,8 miljoner kronor, om jag minns rätt.

Vad är det då som gäller? Lever man verkligen upp till de riktlinjer som regeringen har satt upp när det gäller bonusar? Detta skedde i efter-

Prot. 2012/13:49
20 december

Svar på
interpellationer

hand. Det är inte heller första gången det uppdagas, utan vi har sett det inte bara i statliga bolag utan tyvärr också några gånger inom en rad statliga myndigheter.

Anf. 16 JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag börjar med att tacka Staffan Anger som på ett förtjänstfullt sätt redogjorde för Svensk Exportkredits väldigt viktiga och omfattande verksamhet.

Precis som, utgår jag ifrån, samtliga statliga bolag är detta ett bolag som fyller en viktig funktion och som just därför är väldigt beroende av att det finns en stor legitimitet och ett stort förtroende för verksamheten.

Det är därför som det blir så bekymmersamt när man i fråga efter fråga hamnar i ett läge där detta ifrågasätts och där ansvarigt statsråd och regeringen – åtminstone verkar det så för omvärlden – mest tycks kris-hantera. Man gör den ena brandkårsuttryckningen efter den andra, i efter-hand. Känslan och bilden blir att man inte styr på ett tydligt sätt och att det inte finns uttalade och tydliga mål för vad man vill med de olika enskilda bolagen.

Vad är syftet med Svensk Exportkredit eller SBAB? Den tydligaste bilden för allmänheten och för mig som riksdagsledamot av vad regeringen vill med ägarstyrningen är: Jag vet att regeringen vill sälja. Det är inte bra. Det skapar inte bra förutsättningar för det som ministern själv och jag betonade i anförandet, att man är aktiv, att man är professionell och att man är långsiktig. Det är oerhört viktigt att ha de här grundbultarna på plats.

Den känsla man får är att regeringen på något sätt underskattar vilket hårt arbete det är att ha en bra ägarstyrning. Det handlar inte bara om att man har rätt riktlinjer och policybeslut på plats. Det är tufft arbete; det är hands-on. Det gäller att ligga nära de olika bolagen. Det gäller att man blir både tydligare och bättre på såväl styrning som utvärdering och uppföljning.

Jag utgår från att statsrådet i alla fall i någon mening delar min synpunkt. Det kan inte vara roligt att jämt vara ute och släcka bränder. Det måste vara betydligt trevligare att jobba framåtsyftande.

Jag förutsätter att man har en plan för hur det här ska gå till. Det hoppas jag att vi kan använda det sista replikskiftet till att tala om. Det första handlade specifikt om SEK och det problem som finns därmed. Å ena sidan var det mycket detaljer i Kents anförande, medan jag å andra sidan är mer intresserad av att titta på helheten, alltså hela bilden av ägarstyrningen. Vart är man på väg? Vilket ansvar tar man? Vilka åtgärder tänker man vidta för att styra upp det och se till att skapa den legitimitet och det förtroende för de här verksamheterna som verksamheterna faktiskt förtjänar?

Anf. 17 STAFFAN ANGER (M):

Fru talman! Kent Persson tog upp en ganska intressant utrikesdiskussion om att man inte får sälja till diktaturer. Vi kan inte börja rangordna länder: en bra demokrati, en mindre bra demokrati, en halvdiktatur eller diktatur. Under mina 30 år i exportindustrin följde vi de regler till hundra procent som riksdag och regering sätter upp.

Ta till exempel Kina. Det är en diktatur. Jag har gjort affärer i Kina hela tiden, och dem ska vi fortsätta med och utveckla. Sedan kan man på annat sätt vara kritisk mot hur det är med demokrati och annat i Kina. Men det är alltså regering och riksdag som sätter upp reglerna. Man kan inte välja länder.

Jag erkänner gärna att under den tid det var tillåtet att göra affärer i Iran gjorde jag mycket affärer med Iran. Vi hade samarbete om teknisk utveckling med Iran. Vi hade ingenjörer här som lärde sig att göra kylare och värmare. Det var helt lagligt; nu är det inte det.

Jag tror att vi ska släppa det där och säga att det är regering och riksdag som bestämmer vilka länder som accepteras. Det är vi här som bestämmer det. De länderna ska vi kunna göra affärer med och bygga upp långsiktiga relationer med. Det är när man bygger upp affärskontakter som man har möjlighet att föra fram frågor om demokrati och träffa människor.

Vi satt tillsammans, Kent Persson och jag, i näringsutskottet, och vi var väl lika glada båda två när vi snabbt som attan fick igenom att EKN fick sina pengar, ett par hundra miljarder. SEK arbetade snabbt igenom det hela. Det var utomordentligt bra skött, med hjälp av regeringen och finansminister Anders Borg.

Jag kan tala om att jag – jag gjorde inga affärer då – hade en son som för ett företag var i ett asiatiskt land och förhandlade. Det var stopp, men två timmar efter det att vi hade tagit beslutet gjorde man affären.

Sedan vill jag bara kort säga att de operativa frågorna överlämnar jag med varm hand till ordföranden i företaget, verkställande direktören och ministern.

Anf. 18 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Jag ska ägna det här replikskiftet i huvudsak åt Jennie Nilssons frågor. Jag ska dock börja med Kent Perssons frågor.

Affärer med diktaturer: Jag skulle vilja se den person i Sverige som tycker att vi ska upphöra med all handel med Kina. Det finns säkert någon, men det är inte många. Jag tror att det här är ett problem som vi måste hantera. Telfrågan har belyst detta på ett mycket intressant sätt. Å ena sidan är det antagligen jättebra med mobiltelefoni och surfmöjligheter för förtryckta människor. Å andra sidan kan det användas av säkerhetstjänst och annat. Det är otroligt svåra överväganden. Men att bannlysa affärer med diktaturer tror jag inte alls på.

Däremot när det gäller SEK är det intressant att den internationella lagstiftningen har ändrats mycket. Det finns exempel på amerikanska banker som har givit krediter till företag som har dragit vägar genom byar i u-länder där invånarna har stämt banken, för banken visste om när de gav pengar till företaget vad som skulle hända. De har fått rätt i amerikansk domstol. Det ställs mycket höga krav nu för tiden på finansärer, vilket är alldeles utmärkt. Här har SEK en ny värld att förhålla sig till.

Vi har bytt ut stora delar av styrelsen i SEK efter den kritik som kom för några år sedan. Det var ett agerande från vår sida. Vi har en ny ordförande och en ny styrelse på plats, vilket jag tycker är alldeles utmärkt.

Jag kan inte exakt turlarna vad gäller bonusar år 2008. Men jag vet så pass mycket att vi tillsammans med revisorerna har undersökt om riktlinjerna har följts av SEK. Svaret på frågan är att de har följts av SEK. Jag

kan inte i detalj svara på frågor om hur exakt det gick till, men det är min bestämda bedömning att reglerna följts.

Så till Jennie Nilsson. Jennie Nilsson är väldigt illa informerad om hur vi arbetar med bolagsstyrningen. Jag tar på mig det fulla ansvaret för detta; det ska inte du, Jennie Nilsson, behöva göra. Däremot tänkte jag välkomna dig på studiebesök till oss för att du ska få se hur vi arbetar. Jag tror att det kan vara bra både för oss och för dig.

Till skillnad mot tidigare regeringar, oavsett kulör, har den här regeringen fastställt hållbarhet som en långsiktig värdeskapande fråga för bolagen. Det började med Maud Olofsson 2007 med GRI-rapporteringen och fortsätter nu. Det är ett stort steg framåt. Alla bolag ska definiera hållbarhetsstrategier som är förenade med deras affärsverksamhet. Det handlar inte bara om att kryssa igenom en lista utan om hållbarhet i ens affärsverksamhet. Detta är, vill jag påstå, det bästa långsiktiga vi kan göra för att ge skattebetalarna valuta för sina pengar.

Det är ett unikt arbete. Det finns inget annat land i världen som har tagit detta steg förutom Sverige. Det tycker jag att vi tillsammans kan vara stolta över. Det är det mest långsiktiga vi kan göra.

Vi har bytt ordförande, bara under min korta tid som ansvarig, i åtminstone SEK, SJ, Vattenfall, LKAB, Rymdbolaget och Teracom. Det här gör vi inte för att det är kris. Det här gör vi för att på lång sikt se till att bolagen agerar på rätt sätt. Det är styrelsen som är vårt huvudsakliga verktyg.

Jennie Nilsson säger att vi håller på med krishantering i efterhand. Ja, hade jag kunnat krishantera på förhand hade jag gärna gjort det. Om jag hade vetat att en ordförande till exempel ger en vd bonus han inte ska ha hade jag agerat innan det görs. Det ligger lite i sakens natur att krishantering sker i efterhand. Ska vi inte ägna oss åt sådant? Jo, jag tycker det. När en ordförande på ett otillbörligt sätt ger miljoner till en vd som kanske inte har skött sitt jobb på bästa sätt ska vi agera med kraft. Jag är förvånad över att det framförs kritik på denna punkt.

Anf. 19 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Jag tackar statsrådet för debatten om SEK. Det är ingen tvekan om att vi i Vänsterpartiet tycker att det här är en viktig verksamhet som behöver all uppskattnings för det som fungerar bra. Men det finns anledning att följa upp var någonstans och hur SEK beviljar krediter och exportstöd. Där menar jag att om det beviljas krediter för export till länder som är grova diktaturer så att vi med skattemedel ska hjälpa till med export till dessa länder kan det ifrågasättas. Jag ifrågasätter inte enskilda företags affärer – det är inte min uppgift – men när det kommer till skattemedel är det min uppgift att ifrågasätta det. Det har funnits affärer där jag tycker att man kan ifrågasätta detta. När jag pratar om grova diktaturer menar jag de exceptionellt grova. Det finns en hel del i Mellanöstern som man med rätta kan ifrågasätta.

När det gäller om staten styr bra eller inte finns det anledning att fundera på hur man rekryterar folk till styrelserna. De måste förstå sitt uppdrag och sin roll. De företräder inte bara bolaget utan också det svenska folket. De har att agera utifrån de beslut som riksdagen och regeringen har fattat. Där har det funnits anledning att rikta kritik. Jag är medveten om att statsrådet har agerat mycket kraftfullt i vissa fall och bytt styrelse.

Jag hoppas också att det i samband med det har gått klara och tydliga direktiv till den nya styrelsen så att vi slipper att upprepa de här diskussionerna i kammaren i framtiden.

Prot. 2012/13:49
20 december

*Svar på
interpellationer*

Anf. 20 JENNIE NILSSON (S):

Fru talman! Jag kommer gärna på ett studiebesök till Peter Norman av många skäl, men inte för att jag tror att jag har missförstått hur man arbetar med ägarförordningen. Det är inte ens något som jag i detalj ska känna till.

Jag tror att statsrådet väljer att missförstå mig lite grann med flit. Kritiken handlar självfallet inte om att man krishanterar. Jag kan till med sträcka mig så långt som att säga att statsrådet är hyfsat bra på att krishantera. Jag önskar bara att vi kunde ha en samsyn om att det hade varit betydligt bättre om ägarstyrningen var så tydlig, både med vad man ville och med utvärdering och uppföljning, att det blev färre kriser i bolagen, att det fanns färre saker för medierna att granska och att man mer direkt kunde bemöta kritiken, lägga korten på bordet och undanröja tvivel om hur verksamheterna fungerar när det blev granskningar. Det hade varit ett betydligt mer optimalt sätt att arbeta på. Det både tror och hoppas jag att statsrådet kan skriva under på.

Sedan är vi möjligtvis oense om huruvida man har ett arbetssätt som i tillräckligt hög grad bejakar det synsättet.

Ett grundläggande skäl till att jag säger som jag gör, att det känns som om regeringen abdikerar helt eller delvis från sitt ägaransvar, är att den tydligaste bilden av vad regeringen vill med det statliga ägandet är att man vill sälja. Det är säkert inte hela bilden, men den tydligaste bilden man har gett medborgarna och Sveriges riksdag är att man vill sälja. Det är mycket tydligt prioriterat.

Det blir jättetydligt i Riksrevisionens granskning av SBAB. Där slår man fast att målen är så otydliga att det inte ens går att bedöma om SBAB skapar mervärden. Det i sin tur leder till att man får sänkt kreditbetyg. Det är klart att det är ett bekymmer. Det är klart att statsrådet i sådana lägen får förvänta sig att stå i riksdagens kammare och svara på frågor från oppositionen om vad man faktiskt vill.

Jag är inte nöjd med de svar som har givits i dag. Jag tycker inte att man har redovisat vad man vill med det statliga ägandet, hur man ska bli tydligare och hur man ska undvika att hela tiden hamna i krishantering i stället för att bedriva ett framtidsytande arbete.

Anf. 21 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Jag vill naturligtvis även välkomna Kent Persson till ett studiebesök på ägarenheten.

Ordföranden i SEK benämnde personerna i fråga som rötägg i historien om riskkontrollchefens fru och de här bolagen som figurerade. Han nämnde att han har råkat ut för rötägg tidigare i finansbranschen liksom i andra branscher. Det finns alltid folk som undanhåller sanningen eller till och med ljuger. Det kommer antagligen även att finnas i framtiden. Så är det.

Tron att vi ska hitta en modell som leder till att vi inte har några kriser i statliga bolag, eller i andra bolag för den delen heller, är en utopi.

Däremot ska vi försöka minska sannolikheten för detta så mycket som möjligt.

Kent Persson tar upp en mycket intressant fråga, nämligen detta med statliga subventioner för exportfinansiering. Den talar jag mycket om. OECD har kommit fram till att man vill ge ökade incitament för handel mellan länderna över huvud taget. Där har man kommit överens om ett statligt subventionerat system för exportfinansiering i hela OECD. Om Sverige skulle mäla sig ur detta blir det problem när det gäller konkurrenskraften i förhållande till alla andra länder. Jag tror att det är svårt, men grundfrågan är mycket intressant att diskutera.

Till Jennie Nilsson vill jag säga att den stab av personer som ägnar sig åt ägarstyrning är större än någonsin. Jag tror faktiskt också att engagemanget på politisk nivå är större än någonsin.

Vi utvecklar SBAB, till skillnad från tidigare regeringar. Inlåning, fonder och betalningsverksamhet gör banken mer komplett och därigenom lättare att sälja, och det ger mer pengar till skattebetalarna när den glada dagen kommer.

God jul och gott nytt år och tack för en bra debatt!

Överläggningen var härmed avslutad.

11 § Svar på interpellation 2012/13:159 om Vattenfalls minskande andel av förnybar el

Anf. 22 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Kent Persson har frågat mig om jag kommer att vidta några åtgärder för att föra in Vattenfall på den förnybara vägen igen där ett stort och statligt bolag kan göra verklig skillnad.

Kent Perssons interpellation ställs mot bakgrund av medieuppgifter avseende Vattenfalls produktionsportfölj under perioden 2006–2011. Riksrevisionen har vid flera tillfällen kritiserat såväl bolagets uppdrag från 1997 som tilläggen i bolagsordningen från 2006 för att vara otydliga. Mot bakgrund av detta lämnade regeringen 2010 till riksdagen ett förslag till förtydligat uppdrag för Vattenfall. Riksdagen beslutade att Vattenfalls uppdrag ska vara att ”generera en marknadsmässig avkastning genom att affärsmässigt bedriva energiverksamhet så att bolaget tillhör ett av de bolag som leder utvecklingen mot en miljömässigt hållbar energiproduktion”.

När det gäller Vattenfalls produktionsportfölj och andel fossila respektive förnybara investeringar måste man beakta att dessa består av både nyinvesteringar, 43 procent, och underhållsinvesteringar, 57 procent. Underhållsinvesteringar är beroende av hur produktionsportföljen ser ut. Med en stor andel fossil produktion i portföljen blir det följaktligen betydande underhållsinvesteringar i fossila anläggningar, något som är nödvändigt så länge bolaget äger dessa anläggningar.

I princip alla beslut om nyinvesteringar som fattats de senaste åren har dock varit inom förnybar produktion. Bland annat har Vattenfalls vindkraftsproduktion utvecklats från 0,6 terawattimmar 2006 till 3,4 terawattimmar 2011. Vattenfall är i dag en av världens största operatörer

av havsbaserad vindkraft, med flera vindkraftsparker i Storbritannien, Danmark, Nederländerna, Tyskland och Sverige.

Vad gäller kommande investeringar med låga koldioxidutsläpp, det vill säga förnybar produktion och kärnkraft, uppger bolaget att andelen av totala investeringar kommer att dubblas från 33 procent år 2012 till 66 procent år 2016. Andelen investeringar i fossilbaserad produktion sjunker således kraftigt. Det ska dock tilläggas att med de förändrade omvärldsförutsättningar som bolaget ser behöver investeringsplanen ses över kontinuerligt.

Jag vill också lyfta fram att vi hade en extra bolagsstämma i Vattenfall den 28 november. Då reviderades Vattenfalls avkastningsmål ned, bland annat på grund av det rådande ränteläget. Därmed uppstår – allt annat lika – nya investeringsmöjligheter. I samband med den extra stämman tydliggjordes också att vi som ägare anser att det är viktigt att bolaget tydligt förhåller sig till sitt uppdrag att vara en av de ledande i omställningen och att en framtida strategi bör innehålla fortsatta investeringar i förnybar energi. Dessutom tydliggjorde vi att det på sikt bör ske en reduktion av de delar av produktionen som släpper ut störst mängd koldioxid. Exakt hur produktionsmixen ska se ut från tid till annan lämnar vi dock till bolaget. Det är inte rimligt att vi som ägare ska detaljstyra eventuella nyinvesteringar eller avyttringar.

I våras tog regeringen ett viktigt steg när vi höjde kraven på de statligt ägda bolagens hållbarhetsarbete. Sedan 2007 rapporterar samtliga bolag enligt Global Reporting Initiative, GRI, men nu går vi vidare och ger bolagsstyrelserna i uppdrag att fastställa relevanta och mätbara hållbarhetsmål. Detta gäller även för Vattenfall, vars omställningsmål utgår från ägarens uppdrag och anknyter till EU:s 20-20-20-mål. Det sedan tidigare beslutade målet att Vattenfall ska minska sina koldioxidutsläpp till 65 miljoner ton till år 2020 ligger fast. År 2010 var utsläppen 94 miljoner ton, och 2011 var utsläppen 89 miljoner ton. Bolaget har även beslutat om ett nytt mål avseende ökad andel förnybar produktion: Vattenfalls tillväxttakt inom förnybar energi ska vara högre än den genomsnittliga tillväxttakten för de marknader bolaget verkar på i norra Europa.

Vattenfalls utmaningar är stora, och det ser måhända ut att gå långsamt. Men Vattenfall är redan inne på den förnybara vägen. Resan är krävande och tar tid, men riktningen är rätt.

Anf. 23 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet för svaret på interpellationen. Den här interpellationen hade säkert kommit även utan artikeln i Ny Teknik som jag hänvisade till i interpellationen, eftersom Vattenfall är ett bolag av stor vikt för svensk elförsörjning med energiproduktion inte bara i Sverige utan också i övriga Europa.

Jag tycker mig ha sett en utveckling som jag inte är direkt nöjd med. Tittar man på vad som har hänt sedan 2006, vilket jag tar upp i interpellationen, kan vi se att andelen förnybar energi i Sverige är försvinnande liten. Den ligger kvar på ungefär samma nivå som 2006. Den har ökat med 0,5 terawattimmar. Det är vad som har skett under de här sex åren. Dessutom ska man se till vad som har hänt totalt sett. Av den totala elproduktionen i Norden på 380 terawattimmar kom 54 terawattimmar från

Prot. 2012/13:49
20 december

Svar på
interpellationer

kol och naturgas. Så pass stor är den andelen fossil energi i den nordiska elmixen.

Det är riktigt att Vattenfall både säljer och investerar i ny kolkraft i dag. Ett sätt att minska sin andel av utsläppen är att göra sig av med kolkraften, vilket man har gjort också. Men man ska också komma ihåg att i Tyskland investeras det i dag i kolkraft, och nya anläggningar tas i bruk. De kommer att ha en årsproduktion som överstiger produktionskapaciteten från all vindkraft som Vattenfall byggt de senaste åren. Det är så det ser ut i dag i Vattenfall.

Man säger i de kommande investeringsplanerna, som ligger på 147 miljarder om jag uppfattar det hela rätt, att det inte kommer att investeras i någon ny kolkraft. Det är riktigt. Men man säger ingenting om gaskraftverk i de planerna. På den extra bolagsstämman i november i år sade man dessutom att Vattenfalls nuvarande investeringsplaner indikerar en produktionsnivå på 15 terawattimmar från vindkraft och biomassa. Man säger "indikerar" och har alltså inte ens ett mål längre när det gäller detta. Det känns oroväckande när regeringen också har sagt att Vattenfall ska reducera sina CO₂-utsläpp ganska rejält för att nå upp till 20-20-20-målen som är fastställda och som även är regeringens inriktning. Därför kvarstår min fråga om vad regeringen tycker och tänker.

I svaret från statsrådet står det att ni vid den senaste bolagsstämman tydliggjorde att det på sikt bör ske en reduktion av de delar av produktionen som släpper ut störst mängd koldioxid. Statsrådet påpekade än en gång vikten av att Vattenfall lever upp till vad riksdagen har fattat beslut om. Jag tycker att det är lite märkligt att det inte har framgått tidigare för Vattenfall att det här är allvar och att besluten som riksdagen har fattat ska verkställas, och det är märkligt att man från regeringens sida är tvungen att än en gång påpeka det för Vattenfall.

Anf. 24 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Tack för interpellationen, Kent Persson! Det är en viktig interpellation och ett viktigt bolag. Om man satte Vattenfall på börsen och sedan dividerade marknadsvärdet med nio miljoner svenskar skulle man se att det blev en mycket stor peng per svensk, för det är ett otroligt viktigt bolag för hela folkhushållet.

Jag tror rent allmänt att ett bolag mår bra om det har fyra ordentliga kraftcentrum. Det ska vara en stark företagsledning, det ska vara en stark styrelse, det ska vara en stark ägare och det ska gärna också vara ett starkt lokalt fack. Då tror jag att bolag mår ganska bra.

I de företagsskandaler som har inträffat i Sverige, Europa och även USA de senaste tio tjugo åren har det oftast varit så att någon av de här fyra hörnpelarna har fallerat. Det har ofta varit ägarfunktionen, och det har ibland varit styrelsefunktionen. Vad gäller Vattenfall tror jag att man kan säga att bolaget har haft en stark företagsledning, men det har inte historiskt sett haft ordentliga kraftcentrum i form av ägare eller styrelse.

Nu har vi en ny styrelse i Vattenfall sedan drygt ett år tillbaka som jag är väldigt nöjd med. Vi är närmare bolaget, vill jag påstå, än vad man har varit tidigare. Vi har träffar med ordförande och vd åtminstone en gång i kvartalet då jag själv och statssekreteraren är med. Ofta sker det träffar även mellan kvartalsmötena, och statssekreteraren talar med ordföranden om inte varje vecka så i alla fall nästan varje vecka.

Vattenfall har ett tydligt uppdrag, och jag vill hävda att det blev stärkt för två år sedan när det ändrades från att man var ledande i Sverige till att bli ett av de ledande i Europa. Det är en större utmaning att vara ett av de ledande i Europa än att vara det ledande i Sverige i omställningen till en förnyar energimix.

Däremot kan jag hålla med Kent Persson om att bolaget borde ha agerat snabbare historiskt. Men det är viktigt nu, tycker jag, att bolaget och ägarna, det vill säga svenska folket representerat av mig som ägarminister, går hand i hand och är överens om tagen framöver. Det drygt senaste året har vi ägnat åt exakt detta. Vi har träffat bolagsledningen ibland, styrelsen ibland och haft möten på tjänstemannanivå ibland för att bli överens med bolaget om att det är hit vi är på väg. Det var för att verkligen fastslå detta som vi hade en extra bolagsstämma i november. Därför är det en poäng, tycker jag, att bolaget och ägaren talar samma språk och är överens om saker och ting, till exempel punkten om selektiva avyttringar med fokus på koldioxidintensiv produktion för att reducera finansiell exponering av koldioxidutsläpp.

Man ska dock ha klart för sig att Vattenfall har ett dilemma just i dag och i den närmaste framtiden, och det är att de tillgångar som bolaget har i form av koltillgångar är de tillgångar som ger det största kassaflödet. Det är från de pengarna som de kan investera i förnybar energi, så det hela hänger ihop. Skulle Vattenfall göra en dramatisk försäljning av koltillgångarna i dag skulle de inte heller få ett kassaflöde som möjliggör pengar till investeringar i förnybar energi.

Det hela hänger alltså ihop. Det är lite av en atlantångare, men nu vänder vi den. Nu är ägaren, styrelsen och företagsledningen överens. Detta manifesterades på bolagsstämman då statssekreteraren, ordföranden och vd:n höll var sitt tal med samma innebörd. Det är viktigt att återigen slå fast att det är 65 miljoner ton 2020 som gäller, även om jag håller med Kent Persson om att bolaget borde ha agerat snabbare och tidigare i den här frågan.

Anf. 25 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Jag hänger nog inte riktigt med i de här matematiska övningarna när det gäller att det stora kassaflödet genereras från kol- och gaskolkraft.

Nuon var den största investeringen som Vattenfall har gjort, på 100 miljarder när bolaget hade ett bokfört värde på 50 miljarder. Så såg köpet ut. Dessutom går Nuon inte riktigt runt, utan de visar på förluster. Det innebär att man är tvungen att skriva ned värdet på Nuon, vilket man kallar för goodwill i balansräkningen. Det här är en affär som kommer att belasta de svenska skattebetalarna framöver. Min bild av det hela är att billig svensk vattenkraft och kärnkraft håller uppe ekonomin i Vattenfall totalt sett och täcker underskotten på kontinenten, framför allt Nuons förluster.

En annan del är att Vattenfall står för stora investeringar i Tyskland och har gjort stora investeringar i kärnkraften i där. Tyskland har på ett demokratiskt sätt bestämt att det här ska avvecklas.

Det gläder mig att statsrådet kontinuerligt har kontakterna med Vattenfalls ledning. Det är mycket bra. Därför undrar jag om statsrådet är informerad om att Vattenfall tänker stämma tyska staten för avtalsbrott

när det gäller kärnkraften. Jag blev uppriktigt förvånad när jag fick uppgifterna att svenska Vattenfall som staten är ägare i stämmer en annan stat på det sättet. Därför vill jag veta om statsrådet är informerad om den saken.

Jag misstror inte alls statsrådet när det gäller viljan att styra. Man går ut och talar om att CO₂-utsläppen ska reduceras dramatiskt. Ett sätt som Vattenfall gjort det på – för så har skett under de senaste åren – är att sälja tillgångar, såsom kolkraften i Polen. Också i Danmark gör man sig av med den, liksom på andra håll. Det är ett sätt att minska kolkraften, men totalt sett blir det inte bättre i världen. Därför behövs kraftiga investeringar i förnybart, och då är det viktigt att man följer upp att så verkligen sker.

Anf. 26 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! När det gäller Nuon är Kent Persson och jag helt överens. Med facit i hand vet vi att det var ett överpris Vattenfall betalade för Nuon. Utan tvekan var det en mycket dålig affär för Vattenfall och i slutändan de svenska skattebetalarna. Det är beklagligt, men nu är affären gjord och vi får hantera det så gott det går. Jag håller helt med om att det pris Vattenfall betalade för Nuon inte var rimligt. Det ser vi med facit i hand.

Jag tror att Kent Persson och jag är överens om mycket. Dock är vi inte överens om stämningen mot tyska staten. Jag tycker att Vattenfall där bör agera som vilket bolag som helst, trots att det ägs av svenska staten. Jag är informerad och tycker att det är helt rimligt att Vattenfall riktar krav mot tyska staten på grund av minskade intäkter av kärnkraften. Här kan vi tycka olika, men som svar på frågan kan jag säga att jag var informerad och hade inget att erinra mot det.

Låt mig gå tillbaka lite grann till bolagsstämman. På bolagsstämman satte vi ett nytt ekonomiskt mål för Vattenfall. Det gör vi för alla bolag under en treårsperiod. Vi ska hitta bättre, mer precisa och mer relevanta mål för bolagen. Det behöver göras kontinuerligt dels för att bolagens verksamhet förändras, dels för att ränteläget förändras kraftigt. Vi har nu räntor på 1 procent. Att då som tidigare ha ett mål för avkastningen av kapital på 15 procent är orimligt. Detta kritiserar jag och vi i många sammanhang, alltså att den privata sektorn sätter upp orimligt höga avkastningsmål. Det leder till mycket märkliga incitamentseffekter i bolagen när man kort och gott säger till dem, i det här fallet Vattenfall, att investeringar som inte når 15 procent ska vi inte göra. Det är förstås helt absurt.

Nu säger vi 9 procent av sysselsatt kapital. Detta i sin tur leder till fler investeringsmöjligheter, framför allt i förnybar energi. Det är en mycket kraftig signal från ägaren att vi vill se det och att det inte håller att säga att det inte ger 15 procents avkastning. Nu gäller: Ut och leta nya investeringsmöjligheter, gärna i förnybar energi!

Sedan vill jag filosofera lite kring det Kent Persson säger om att sälja till någon annan som släpper ut lika mycket koldioxid. Ja, det är värt att diskutera. Om Vattenfall, å ena sidan, säljer en kolkraftstillgång till någon annan som fortsätter med den verksamheten blir det lika mycket koldioxid i luften. Man kan, å andra sidan, säga att om jag håller på med heroinsmuggling och säljer min verksamhet till någon annan finns det

lika mycket heroin i omlopp och jag kan därför lika gärna fortsätta att tjäna pengar på det. Det tycker vi inte heller om.

Någonstans finns det en poäng med att bolaget säger att man inte vill befatta sig med fossil verksamhet över tiden. I bästa fall läggs verksamheten ned och vi får i stället förnybar energi, men om detta inte går att uppnå finns det trots allt ett värde i att förklara att utifrån våra värderingar har vår ägare, eller vad vi nu vill säga, varit tydlig med att vi inte ska hålla på med detta och att vi kommer att sälja av det även om det innebär att någon annan i stället tillverkar energi med koldioxidutsläpp, vilket dock skulle vara beklagligt.

Anf. 27 KENT PERSSON (V):

Fru talman! Ja, det var närmast ett filosofiskt resonemang även från min sida beträffande att helheten inte förändras. Jag tycker att Vattenfall ska sälja. Det är bra om Vattenfall kan uppnå de mål och den inriktning som finns.

Det är också bra att vi har ett statsråd som kan stå här och vara öppen, ärlig och rak i sin kommunikation och som säger: Ja, jag är informerad om att Vattenfall har stämt tyska staten. Det är bra. Det är mer än vad Vattenfall har gjort, för de har sagt att de inte kommenterar det, att de inte tror att de har gjort det. Det är bra gjort av statsrådet, mycket bra.

Det hela är verkligen märkligt. Ett demokratiskt beslut har fattats i Tyskland. Vattenfall stämmer tyska staten för det. Det känns inte bra.

I övrigt verkar det finnas ett genuint intresse från statsrådet att följa Vattenfalls verksamhet framöver, vilket jag tycker är väldigt, väldigt bra. Det är ett viktigt företag, kronan bland svenska statens företag, och det har en viktig roll att spela även i framtiden.

Det finns anledning att fråga sig om vi verkligen har en stark ledning. Hur har investeringarna skett? Kommer de i framtiden att ske så som det är sagt, när ledningen säger att investeringsplanerna kommer att kunna revideras beroende på vad som händer?

Att regeringen gått ut med ägardirektiv där avkastningskraven sänks är bra. Vi har under flera år tyckt, vilket statsrådet känner till, att det är orimligt att ha dessa avkastningskrav. Det är mycket bra att direktiven kommer på plats.

Anf. 28 Statsrådet PETER NORMAN (M):

Fru talman! Det har varit en mycket bra och mycket viktig debatt. För egen del tycker jag att vi fått fason på Vattenfall vad gäller styrelsesammansättningen. Sedan hade både Kent Persson och jag hoppats att omställningen mot förnybar energi skulle gå fortare.

Jag har gärna interpellationer i frågan med Kent Persson och andra även framöver, men jag tror att det är viktigt att jag kommer till näringsutskottet och talar om Vattenfall och att även bolaget självt kommer dit oftare än i dag och berättar vad de gör, hur planerna uppnås, vilka investeringsstrategier de har för framtiden och så vidare. Det är bra för bolaget, det är bra för oss i den politiska sfären och det är bra för vår allmänhet.

Jag ska ta initiativ till en diskussion med utskottets ordförande om att få en rutin som innebär att Vattenfall besöker utskottet åtminstone en gång om året, kanske en gång per termin, för att stärka sitt förtroende och

Prot. 2012/13:49
20 december

*Svar på
interpellationer*

informera utskottets ledamöter så att de är up to date beträffande det som bolaget håller på med.

Överläggningen var härmed avslutad.

12 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid

Anmälades och bordlades

Proposition

2012/13:58 Utbildning för barn som vistas i landet utan tillstånd

Skrivelser

2012/13:47 Hemlig teleavlyssning, hemlig teleövervakning och hemlig kameraövervakning vid förundersökning i brottmål under år 2011

2012/13:62 Arbetet med legitimationsreformen avseende lärare och förskollärare

Kammaren biföll talmannens förslag att motionstiden för propositionen och skrivelserna skulle förlängas till *fredagen den 18 januari 2013*.

13 § Anmälan om interpellation

Anmälades att följande interpellation framställts

den 20 december

2012/13:187 Könnsselektiva aborter

av *Julia Kronlid* (SD)

till socialminister Göran Hägglund (KD)

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 15 januari 2013.

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 19 december

2012/13:206 Utbyggnad av vindkraft

av *Ann-Kristine Johansson* (S)

till statsrådet Anna-Karin Hatt (C)

den 20 december

Prot. 2012/13:49
20 december

2012/13:211 Villkoren för småskalig vattenkraftsproduktion

av *Phia Andersson* (S)

till näringsminister *Annie Lööf* (C)

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 15 januari 2013.

15 § Kammaren åtskildes kl. 13.29.

Förhandlingarna leddes av förste vice talmannen.

Vid protokollet

ANDERS NORIN

/Eva-Lena Ekman

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Anmälan om återtaganden av plats i riksdagen	1
3 § Fortsatt ledighet.....	1
4 § Ledighet.....	2
5 § Avsägelse	2
6 § Anmälan om kompletteringsval till EU-nämnden	2
7 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	3
8 § Hänvisning av ärenden till utskott	3
9 § Svar på interpellation 2012/13:170 om utnyttjande av arbetskraftsinvandrare	3
Anf. 1 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	3
Anf. 2 JONAS SJÖSTEDT (V).....	4
Anf. 3 JOHAN HEDIN (C).....	5
Anf. 4 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	6
Anf. 5 JONAS SJÖSTEDT (V).....	6
Anf. 6 JOHAN HEDIN (C).....	8
Anf. 7 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	8
Anf. 8 JONAS SJÖSTEDT (V).....	9
Anf. 9 Statsrådet TOBIAS BILLSTRÖM (M).....	9
10 § Svar på interpellationerna 2012/13:157 och 168 om ägarstyrning av företag med statligt ägande	10
Anf. 10 Statsrådet PETER NORMAN (M).....	10
Anf. 11 KENT PERSSON (V).....	11
Anf. 12 JENNIE NILSSON (S)	12
Anf. 13 STAFFAN ANGER (M).....	13
Anf. 14 Statsrådet PETER NORMAN (M).....	14
Anf. 15 KENT PERSSON (V).....	15
Anf. 16 JENNIE NILSSON (S)	16
Anf. 17 STAFFAN ANGER (M).....	16
Anf. 18 Statsrådet PETER NORMAN (M).....	17
Anf. 19 KENT PERSSON (V).....	18
Anf. 20 JENNIE NILSSON (S)	19
Anf. 21 Statsrådet PETER NORMAN (M).....	19
11 § Svar på interpellation 2012/13:159 om Vattenfalls minskande andel av förnybar el	20
Anf. 22 Statsrådet PETER NORMAN (M).....	20
Anf. 23 KENT PERSSON (V).....	21
Anf. 24 Statsrådet PETER NORMAN (M).....	22
Anf. 25 KENT PERSSON (V).....	23
Anf. 26 Statsrådet PETER NORMAN (M).....	24
Anf. 27 KENT PERSSON (V).....	25
Anf. 28 Statsrådet PETER NORMAN (M).....	25
12 § Bordläggning och beslut om förlängd motionstid.....	26
13 § Anmälan om interpellation	26

14 § Anmälan om skriftliga svar på frågor.....	26	Prot. 2012/13:49
15 § Kammaren åtskildes kl. 13.29.....	27	<u>20 december</u>

